

Herhaald aanmodderen

Martijn Stronks is jurist en filosoof, was co-hoofdredacteur van A&MR en is nu universitair docent verbonden aan de sectie migratierecht van de VU.

Er is iets vreemds aan de hand met het begrip herhaling. Tenminste, dat meent de filosoof David Hume, en Gilles Deleuze zegt het hem na in zijn boek *Verschil en herhaling*. Stelt u zich eens voor dat iets zich herhaaldelijk voordoet, ik zeg maar wat: iedere keer als u de krant openslaat ziet u een migratie-onderwerp dat op hoge toon wordt besproken. Als dit zich vaak voordoet zult u op een zeker moment bij het openslaan van de krant verwachten dat deze weer vol staat met geruzie over migratie.

Het vreemde is nu, zo stellen deze filosofen, dat zo'n herhaling niet *op zich* bestaat. Het bestaat eigenlijk slechts in de ogen van de aanschouwer. Of preciezer, de herhaling bestaat slechts in de geest van degene die de waarnemingen aan elkaar verbindt door daaruit de verschillen weg te filteren. Dat mag dan reuze abstract klinken, maar eigenlijk is dat zo moeilijk niet. Als u immers stelt dat er iedere dag hetzelfde in de krant staat, neemt u voor lief dat er toch geen dag is waarop exact hetzelfde in de krant is terug te vinden. Het gaat om andere gebeurtenissen en aanleidingen, andere deelonderwerpen, andere invalshoeken en zo verder. De stelling dat het iedere dag over migratie gaat, bestaat daarom slechts in de geest van de aanschouwer die daarvoor al die verschillen wegfilt.

Nu is het aardige dat zulke herhaling, ook een besef van tijd mogelijk maakt. Omdat ik verschillende gebeurtenissen naast elkaar plaats en tot een reeks maak, kan ik zeggen: dit was eerder, dat kwam later. Zo wordt het mogelijk om vorige gebeurtenissen te herinneren en de volgende te verwachten. Gister stond de krant vol van migratie, vandaag staat hij daarmee vol, dat zal morgen dus wel weer zo zijn. Zo ontstaat gewoontevorming en deze volgorde van gebeurtenissen is ook de voorwaarde om een geschiedenis te kunnen schetsen.

Ik denk dat de geschiedenis van het Nederlandse migratierecht inmiddels wordt gekenmerkt door herhaling van *dezelfde, unieke* oplossingen voor oude problemen. Een politicus zal de kiezer immers graag doen geloven dat telkens nieuwe oplossingen worden gevonden voor de bestaande problemen. Dit vergt dan dat hij stelt dat hetzelfde probleem terugkeert, maar ook dat hij daar *eindelijk* een oplossing voor heeft. Politiek gezien is het rendabel om iets als een oud probleem te kenschetsen, maar de oplossing ervoor als gloednieuw. Dat biedt de kiezer het gevoel dat deze politicus nu eindelijk het verschil gaat maken, dat er nu een nieuwe tijd aan zal breken. Want wie stemt er er nu op een politicus die stelt dat de oplossing in feite een herhaling van zetten is?

Wie daarentegen het migratierecht van een afstandje beziet, zal in de zoektocht naar de zogenaamde unieke oplossingen toch een zekere herhaling zien. Een probleem met de toelating van asielzoekers? Opvang in de regio! Onuitzetbare onrechtmatig verblijvende vreemdelingen? Beëindiging van de opvang! Criminele vreemdelingen? Een strenger openbare orde beleid! Een niet-werkend uitzetbeleid? Meer repressie! Bootvluchtelingen? Meer hekken en laten we mensensmokkel bestrijden! De problemen keren terug, en na verloop van tijd dezelfde 'unieke' oplossingen ook.

Zou er politieke ruimte zijn voor zo'n afstandelijke blik op tijd en herhaling? Het vergt nogal wat politieke moed om te stellen dat bepaalde problemen telkens terugkeren, en dat daar nu eenmaal geen definitieve oplossingen voor zijn. Toch, als er iets is dat de geschiedenis van onze poging tot migratiecontrole toont, dan is het dat er geen sluitende oplossingen zijn. Zulke politieke nuchterheid zou ons nogal wat teleurstelling kunnen besparen als weer blijkt dat de 'nieuwe' oplossing het probleem niet heeft verholpen. Dat is tenminste wat ik aanschouw als ik naar al die herhaalde verschillen kijk: voortdurend, terugkerend aangemodder.

In 2017 bieden afwisselend Ger Groot, Marli Huijjer en Martijn Stronks een filosofische blik op migratie.